

ISSN 2067 - 0524

www.junior.yfj.ro

Vol. II, No. 1, 2010

PROBATION junior

6th Transilvaniei street,
underground floor, Bucharest,
1st District, 010796 PC, Romania

Vol. II, No. 1, 2010
ISSN 2067 - 0524

PROBATION junior
www.junior.yfj.ro
contactjr@yfj.ro

CONTENT

Editorial **4**

Editorial **6**

Probation in the juvenile justice system. A comparative analysis: Romania – Spain **8**

Sanțiuni neprivative de libertate în sistemul de justiție juvenilă. Analiză comparativă: România – Spania **8**

Mediation and the mediator in communities. Sâmbăta – Brâncoveanu Academy, 2-5 September Romania **22**

Medierea și mediatorul în contextul comunității. Academia Sâmbăta – Brâncoveanu, 2-5 septembrie 2010 România **22**

Mentorship in criminal justice – Parental relationship in the context of institutionalization **28**

Mentorshipul în justiția penală – Relația parentală în contextul instituționalizării **28**

The poor implication of families, a minus of the penitentiary system for juveniles **41**

Implicarea familiei, un neajuns al sistemului penitenciar pentru minori **41**

Editorial

The PROBATION junior team is pleased to announce a new edition of the on-line journal, as part of this new edition we would like to thank all of you for believing in the project.

This new volume sets to outshine previous editions by bringing to light ground breaking subjects. Our mantra from the very beginning continues, we believe in the potential of the youth in your capacity to provide comprehensive solutions to the field of criminal justice.

In this editions we bring to the attention topics such as the criminal justice systems of Romania and Spanish sanctionary systems; the premise questioning whether the systems operate differently when it comes to juvenile delinquency, or not.

For some time now, the concept of mediation has received a lot of attention in the justice system, in particular the criminal justice system. We are privilege to have been afforded the opportunity to analyze this phenomenon exactly in the format in which it was debated during the Summer School, “Mediation and the Mediator in the Community Context”, a first for the Romanian society.

Another ground-breaking subject introduced in this edition of PROBATION junior is the concept of mentorship in the field of criminal justice. Although the concept and its applicability in the international criminal justice system is not new, this phenomenon can be a real solution to the rehabilitation and reintegration of young and minor delinquents in Romania. This paper discusses the way in which mentorship is perceived in other countries.

The final subject presented has direct connections to concepts presented in volume two, first edition, which is the family serving as the key pillar in preventing juvenile delinquency and recidivism. This last article confronts the lack of involvement from the family in the sanctuary system for youth offenders and seeks to find out in which way this can be remedied.

As a reminder, these subjects can be discussed and commented on through our website. We dare you to engage in an academic debate meant to emphasize potential solutions.

6th Transilvaniei street,
underground floor, Bucharest,
1st District, 010796 PC, Romania

Vol. II, No. 1, 2010
ISSN 2067 - 0524

PROBATION junior
www.junior.yfj.ro
contactjr@yfj.ro

We hope that this new volume of PROBATION junior will stir your interest.
Enjoy your reading!

PROBATION junior's Team

Editorial

Echipa PROBATION junior dorește să vă mulțumească pentru că ați crezut în acest proiect și credeți în continuare, motiv pentru care acum, avem plăcerea să anunțăm editarea unui nou număr în cadrul unui nou volum.

Acest nou volum își propune să-l depășească calitativ pe precedentul și să propună subiecte cel puțin la fel de captivante ca și până acum. Întocmai cum am susținut încă de la început, credem în potențialul tânăr al justiției penale și în capacitatea de generare de soluții.

În această ordine de idei, vă aducem în atenție un prim subiect privind sistemul de justiție penală dintr-o perspectivă duală, cel al sistemului sancționator român și cel al sistemului sancționator spaniol. Sunt cele două sisteme atât de diferite când vine vorba de infraționalitatea juvenilă... sau nu?

De ceva timp vorbim din ce în ce mai des despre o instituție a medierii în sistemul de justiție și cu predilecție în sistemul de justiție penală. Avem privilegiul să analizăm acest fenomen, exact în formatul dezbătut în cadrul Școlii de Vară „Medierea și Mediatorul în contextul Comunității”, o premieră în societatea românească.

O altă temă inedită, am spune noi, este cea care inițiază mentorshipul în justiția penală. Deși conceptul și aplicabilitatea lui în sistemul de justiție penală internațional nu sunt deloc de actualitate, în România acest fenomen poate constitui o soluție reală în reabilitarea și reintegrarea delincvenților minori și tineri. În ce fel mentorshipul a excelat în alte țări, putem analiza în articolul 3.

Și un ultim subiect, menit să finalizeze acest prim număr al volumului al II-lea, identifică o anume corelare cu articolul anterior prin identificarea familiei ca pilon cheie în prevenirea delincvenței juvenile și a recidivei pentru minorii și tinerii infractori. Ultimul articol analizează lipsa implicației familiei în sistemul sancționator pentru minori și în ce fel aceasta lipsă poate fi remediată, rămâne să analizăm.

Vă reamintim că aceste subiecte vă sunt oferite spre a le comenta și că acest lucru este posibil pe site-ul revistei. Vă provocăm așadar, să inițiem un dialog academic menit să reliefeze potențiale soluții care-și găsesc o utilă aplicabilitate!

6th Transilvaniei street,
underground floor, Bucharest,
1st District, 010796 PC, Romania

Vol. II, No. 1, 2010
ISSN 2067 - 0524

PROBATION junior
www.junior.yfj.ro
contactjr@yfj.ro

În speranța că acest nou volum vă trezește interesul, vă dorim lectură plăcută!

Echipa PROBATION junior

Probation in the juvenile justice system. A comparative analysis:

Romania – Spain

Sanctiuni neprivative de libertate în sistemul de justiție juvenilă.

Analiză comparativă: România – Spania

Diana Elena ARHIRE

PhD Student

„Alexandru Ioan Cuza” University, Iași

Abstract: The aim of this article is to provide a comparative analysis of the Romanian and Spanish juvenile justice systems. The analysis is focused on the measures that can be applied to the delinquent juvenile. Studying more than one system of justice for juvenile offenders is an opportunity to discover many differences and also to enlarge the knowledge in the field. It is interesting to note that children in conflict with the criminal law are treated different in each country and sometimes the systems based on rehabilitation and reintegration provide better results. Probation is very important, especially when it comes to delinquent minors because in this way they can be protected from the negative effects of the penitentiary environment.

Key words: comparative analysis, juvenile delinquency, probation

Abstract: Scopul acestui articol este realizarea unei prezentări generale cu privire la o analiză comparativă a două sisteme de justiție juvenilă, cu accent pe măsurile/sanctiunile ce pot fi aplicate minorilor delincvenți. Posibilitatea de a studia mai multe sisteme de justiție pentru infractorii minori oferă o oportunitate de a descoperi diferențele existente la nivelul acestora precum și o oportunitate de lărgire a orizontului informațional din acest domeniu. În rândurile ce urmează sunt redată, în linii mari, caracteristicile celor două sisteme de justiție juvenilă: ale celui românesc, bazat pe pedepsire și restrângere a unor drepturi și ale celui spaniol, bazat pe reabilitare și reintegrare. Probațiunea este deosebit de importante în contextul în care se aplică cu precădere minorilor ce au comis o infracțiune, deoarece sunt evitate,

astfel, o serie de efecte negative pe care le-ar putea avea mediul penitenciar asupra acestora.

Cuvinte cheie: analiză comparată, delincvență juvenilă, probațiune

Domeniul justiției juvenile este unul relativ nou și în curs de dezvoltare. Acesta cuprinde sfera tratamentului minorilor aflați în conflict cu legea penală, parcursul și etapele prin care trec minorii delincvenți pe parcursul urmăririi penale, precum și măsurile ce se aplică acestor minori pentru prevenirea recidivei.

Potrivit unor oameni de știință putem afirma că justiția juvenilă a apărut din *nevoia acordării unui tratament diferit copilului care a încălcat legea penală*. Despărțirea sistemului de justiție în două părți: o parte care să se ocupe de adulții ce comit infracțiuni și o parte care să se ocupe de minorii care se află în conflict cu legea penală a apărut acum mai bine de un secol.

Sistemele de justiție juvenilă sunt diferite de la stat la stat. Ele au la bază diferite modele și s-au fondat pe o gamă largă de legislații și principii. Dintre acestea, cele internaționale și europene urmate îndeaproape de cele naționale, realizează punctul central al justiției juvenile din fiecare stat.

Lucrarea de față își propune să aducă în prim plan o micro-cercetare realizată în perioada 2009-2010, pe teritoriul românesc și pe cel spaniol, cu privire la sistemele de justiție juvenilă existente în aceste două state europene. Analiza comparată dintre cele două sisteme a evidențiat o serie de diferențe care ar putea reprezenta un semnal de alarmă spre necesitatea îmbunătățirii sistemului pe care îl avem.

Înainte de prezentarea efectivă a celor două sisteme și mai ales a diferențelor dintre ele, este imperios necesară realizarea unei prezentări a aspectelor comune întâlnite în majoritatea sistemelor de justiție juvenilă.

Aspecte comune ale sistemelor de justiție juvenilă

În ciuda faptului că sistemele diferă de la stat la stat există anumite aspecte comune întâlnite în majoritatea acestora.

Vârsta răspunderii penale este unul dintre pilonii justiției juvenile deoarece minorii care comit infracțiuni pot fi trași la răspundere doar dacă au împlinit vârsta reglementată de lege pentru răspundere penală.

Standardele care reglementează practica justiției juvenile sunt un alt aspect comun al sistemelor de justiție juvenilă. Acestea se regăsesc în anumite documente internaționale ce au fost ratificate de statele ce doresc îmbunătățirea practicilor din acest domeniu.

Convenția cu privire la Drepturile Copilului, adoptată prin rezoluția Adunării Generale a Națiunilor Unite nr. 44/25, constituie principiul obligatoriu care definește drepturile la care guvernele acestor țări au convenit că minorii sunt îndreptățiți. Alte seturi de reguli adoptate de comunitatea internațională detaliază modalitățile de lucru de zi cu zi în justiția juvenilă. Acestea sunt următoarele:

- Regulile Standard Minimale ale Națiunilor Unite în Administrarea Justiției Juvenile (Regulile de la Beijing adoptate în 1985 prin rezoluția Adunării Generale 40/33);
- Principiile Națiunilor Unite pentru Prevenirea Delincvenței Juvenile (Principiile de la Riyadh adoptate în 1990 prin rezoluția Adunării Generale 45/112);
- Regulile Națiunilor Unite pentru Protecția Minorilor Privați de Libertate (adoptate în 1990 prin rezoluția Adunării Generale 45/113);
- Liniile directoare de acțiune privind copiii implicați în sistemul de justiție penală (adoptate prin rezoluția Consiliului Economic și social 30/1997);
- Regulile Minimale ale Națiunilor Unite pentru elaborarea măsurilor neprivative de libertate (Regulile de la Tokyo/1990);
- Declarația privind Principiile de Bază ale Justiției pentru Victimele Infracțiunilor și Abuzului de Putere (adoptate prin rezoluția Adunării Generale 40/34).

Acestor instrumente internaționale elaborate de organismele Națiunilor Unite, li se adaugă și alte acte normative care conțin principii ale justiției juvenile, cum ar fi: Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice; Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale; Convenția împotriva torturii și altor tratamente crude, inumane sau degradante, dar și tratate regionale: Convenția din 4 noiembrie 1950 pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale amendată prin Protocoalele nr. 3, 5 și 8 și completată prin Protocolul

nr. 2¹; Convenția europeană în materia adopției de copii - 1968; Convenția europeană asupra repatrierii minorilor - 1970; Convenția europeană asupra statutului juridic al copiilor născuți în afara căsătoriei - 1975; Convenția europeană asupra recunoașterii și executării deciziilor privind supravegherea copiilor și restabilirea supravegherii copiilor - 1980; Carta socială europeană revizuită - 1999; Regulamentul european privind sancțiunile și măsurile comunitare adoptat prin Recomandarea nr. R (92) 16 a Comitetului Ministerial al statelor membre din data de 19 oct. 1992; Convenția Americană asupra Drepturilor Omului - 1969; Carta Africană pentru Drepturile și Protecția Copilului - 1990. Toate aceste instrumente furnizează un cadru cuprinzător de funcționare pentru justiția juvenilă².

Sancțiunile neprivative de libertate. Anterior defnirii sancțiunilor neprivative de libertate este necesară defnirea sancțiunilor penale pentru a identifica trăsăturile de bază a acestora și a ne plasa cât mai bine în câmpul studiat. În teoria și practica penală de specialitate, *sancțiunile penale sunt considerate ca fiind unele dintre mijloacele importante prin care societatea reușește să restabilească ordinea socială perturbată prin comiterea de delictе și crime și un instrument eficient al activității de prevenire, neutralizare și combatere a fenomenului criminalității*³. Sancțiunile neprivative de libertate sunt echivalentul sancțiunilor penale alternative la pedeapsa închisorii. Acestea sunt *substituenți ai pedepsei închisorii, dați de instanța de judecată cu ocazia aplicării unor sancțiuni, cu consimțământul infractorului, având ca scop menținerea infractorului în comunitate, prin limitarea unor drepturi și libertăți, în paralel cu exercitarea unui control din partea unor servicii specializate*⁴.

Deși închisoarea se află la baza sistemului convențional de justiție, nu trebuie neglijată importanța, tot mai mare, acordată acestor sancțiuni neprivative de libertate, mai ales sub aspectul efectelor pe care le pot avea asupra minorilor. Un alt aspect ce

¹ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 135 din 31 mai 1994.

² Dublea, A., Ștefăroi, N., Luca, S., Gafta, G., L., Moiescu, R., Mursa, L., Luca, C., Scripcaru, C., Pușcașu, D., Vlad, M. 2005, *Ghid de bune practici instituționale în administrarea cauzelor cu minori*, Asociația Alternative Sociale, Iași, p. 2.

³ Banciu D. 1999, *Control social și sancțiuni sociale (concepte, teorii și orientări juris-sociologice)*, Editura Victor, București, p. 127.

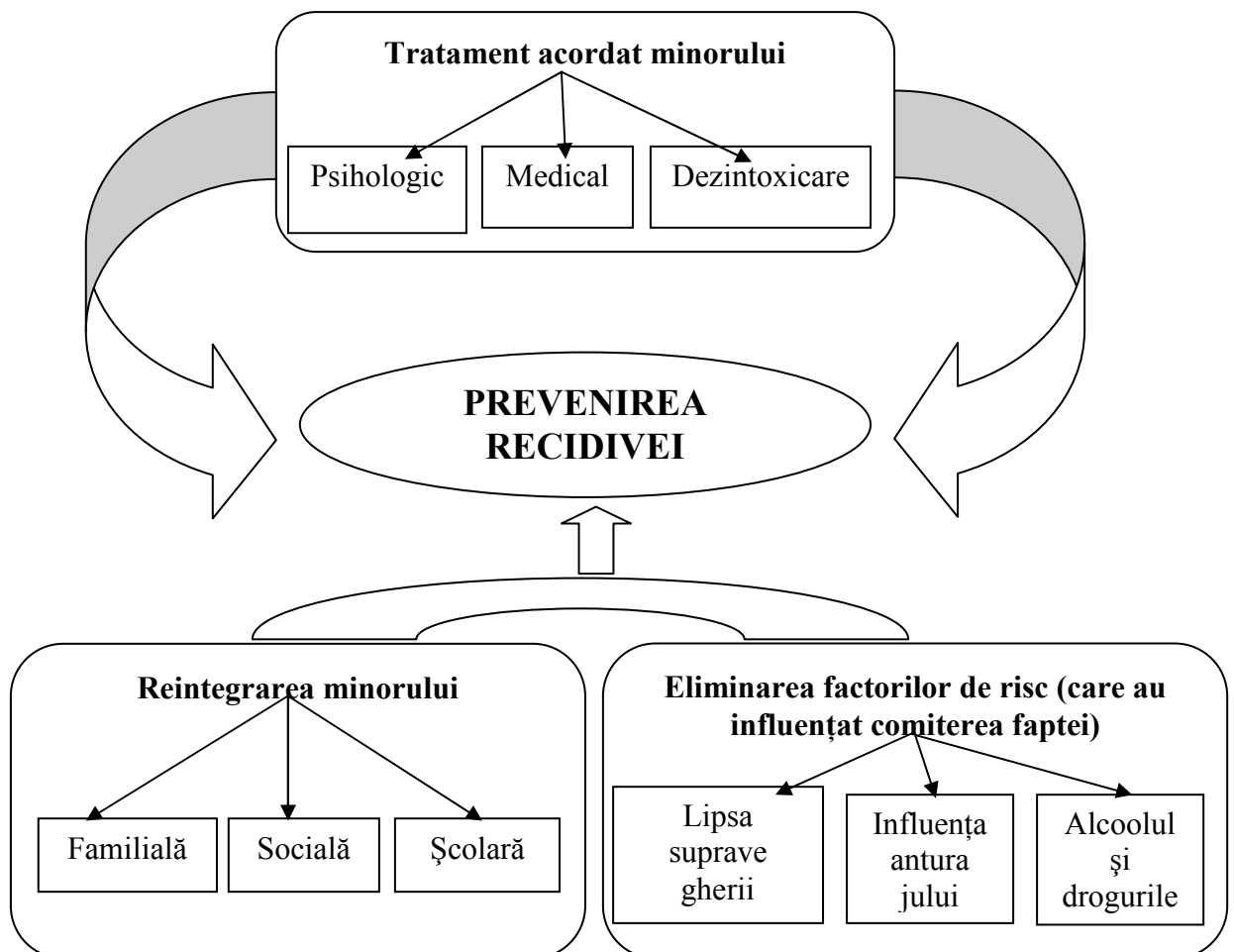
⁴ Coroș, L. 2009, *Sancțiuni penale alternative la pedeapsa închisorii*, Editura CH. Beck, București, p. 5.

trebuie adus în discuție este faptul că de multe ori, închisoarea cu efectele sale negative este o pedeapsă mult prea mare pentru un minor care a comis fie una sau mai multe infracțiuni. În susținerea afirmației că penitenciarul poate fi un mediu mult prea negativ pentru minorii delincvenți sunt următoarele posibile efecte prezentate de diferiți autori:

- *Inițierea către o carieră infracțională „de succes”* – minorii își pot face o astfel de carieră ca urmare a specializării în comiterea unui anumit tip de infracțiune prin contactul cu un alt deținut ce îl „școlarizează”;
- *Efecte psihologice* – minorii pot suferi un șoc la contactul cu mediul penitenciar și acesta poate fi atât de mare încât la eliberarea lor nu vor mai reuși să se reintegreze în societate, familie, școală.

Importanța sancțiunilor neprivative de libertate poate fi înțeleasă cu ajutorul fig. 1:

Fig. 1 Importanța sancțiunilor neprivative de libertate

Sanctiuni aplicate în cele două sisteme de justiție juvenilă

În cele ce urmează vor fi prezentate măsurile ce pot fi aplicate infractorilor minori în două sisteme diferite de justiție juvenilă.

Sanctiuni alternative la pedeapsa închisorii aplicate de sistemul românesc

Dezvoltarea sistemelor alternative de pedepsire a celor care se abat de la respectarea legii penale are o experiență de zece ani pe teritoriul românesc. Aceste sisteme au o experiență de câțiva zeci de ani în alte state ale lumii, deși rata criminalității se păstrează cam la fel peste tot.

Vechiul sistem de pedepsire a celor care se îndepărtau de la conduita menționată în legile penale era axat pe privarea de libertate. Era mult mai simplă îndepărtarea individului din cadrul societății decât încercarea de reeducare a acestuia. Prea puțini și-au pus această problemă sub aspectul costurilor și al efectelor generate de acest sistem asupra individului pe de o parte și asupra societății pe de altă parte.

Sistemul alternativ de justiție își propune să înlăture tocmai aceste efecte într-o măsură cât mai mare până la eliminarea lor. Rolul cel mai important în acest sistem alternativ este deținut de Probațiune, o instituție a cărei menire este cea de a reeduca și reintegra social, familial și în câmpul muncii, persoanele care nu comit infracțiuni grave și care primesc o a doua șansă din partea judecătorului. Probațiunea este o instituție ce îmbracă diferite forme și atribuții în funcție de stat, lucru datorat experienței și modelului care a stat la baza dezvoltării acesteia în statul respectiv.

România a dezvoltat de-a lungul ultimilor ani un sistem din ce în ce mai diversificat de sancțiuni alternative la pedeapsa închisorii pentru a elimina efectele negative ale acesteia, în special asupra minorilor.

Deși în România tratamentul minorului, care a comis una sau mai multe fapte penale, nu beneficiază de o reglementare specifică, în legislație regăsim aspecte legate de tratamentul juridic al minorului. În capitolul *Minoritatea* din Codul Penal aflat la ora actuală în vigoare, sunt prevăzute sancțiunile minorului aflat în conflict cu legea penală. Conform art. 100 din Codul Penal, minorului i se poate aplica o *măsură educativă sau o pedeapsă*, în funcție de gradul de pericol social, de gradul de

maturitate emoțională și intelectuală, de comportamentul minorului și de mediul și condițiile în care a crescut.

Instanța este cea care decide dacă aplicarea unei măsuri educative nu este suficientă pentru reabilitarea minorului, putând, de asemenea, dispune aplicarea unei pedepse în funcție de fapta comisă de minor. Minorul poate primi o amendă sau pedeapsa cu închisoarea, în art. 109 al. 2 din Codul Penal fiind prevăzut faptul că atunci când minorul a comis o infracțiune pentru care legea prevede detenția pe viață, acestuia i se va aplica o pedeapsă cu închisoare de la 5 la 20 de ani. Pedeapsa detențiunii pe viață poate fi aplicată ca pedeapsă unică doar în 2 cazuri: pentru infracțiunea de genocid în timp de război și pentru infracțiunea de tratamente neomenoase săvârșite în timp de război. Dacă este să analizăm din prisma acestor reglementări regăsite în legislația românească, putem afirma că aceasta respectă standardele internaționale.

Codul Penal românesc prevede următoarele măsuri educative ce pot fi aplicate minorului:

- Mustrarea;
- Libertatea supravegheată;
- Internarea într-un centru de reeducare;
- Internarea într-un institut medical – educativ.

Conform art. 110 al. 1 din Codul Penal, minorului i se poate aplica și suspendarea condiționată a executării pedepsei și suspendarea executării pedepsei sub supraveghere. Pe perioada supravegherii, instanța poate impune minorului respectarea anumitor obligații prevăzute în art. 103, al. 3 din Codul Penal, până la împlinirea vârstei de 18 ani, iar după împlinirea vârstei de 18 ani, respectarea obligațiilor prevăzute la art. 83, al. 3 din Codul Penal. În ceea ce privește suspendarea executării sub supraveghere, Serviciul de Probațiune este cel abilitat să supravegheze modul în care persoana îndeplinește și respectă măsurile/obligațiile impuse de instanță.

Sanțiuni alternative la pedeapsa închisorii aplicate de sistemul spaniol

Conform legii nr. 5/2000 privind răspunderea penală a minorilor în Spania, măsurile ce pot fi aplicate oricărui minor care a comis o faptă penală sunt:

- *Internarea în regim închis* – persoanele supuse acestei măsuri vor fi rezidente a unui centru unde vor desfășura activități educative, de formare profesională, de petrecere a timpului liber, lucrative.
- *Internarea în regim semideschis* – minorii supuși acestei măsuri vor fi rezidenții unui centru dar vor desfășura activități educative, lucrative și de petrecere a tipului liber în afara acestuia.
- *Internarea în regim deschis* – persoanele care au primit o astfel de măsură vor finaliza toate activitățile cuprinse în proiectul educațional și vor beneficia de toate serviciile cuprinse în mediul centrului, fiind rezidenți obișnuiți ai acestuia, în concordanță cu programa și regulamentul intern al centrului.
- *Internare terapeutică* – în centrele de acest tip se va acorda o educație specială și individualizată minorilor delincvenți care suferă de anomalii sau schimbări psihice ori prezintă un stadiu de dependență de băuturi alcoolice, droguri sau substanțe psihotrope ori modificări la nivelul percepției realităților. Această măsură se poate aplica singură sau în completarea altei măsuri prevăzute în articolul legii. În situația în care minorul refuză o astfel de măsură, judecătorul de minori îi va aplica acestuia o altă măsură adecvată circumstanțelor sale.
- *Tratament ambulatoriu* – persoanele care au primit această măsură vor trebui să meargă în centrul desemnat la intervalele de timp stabilite pentru a primi tratamentul adecvat anomaliilor sau alterației psihice de care suferă, tratament adecvat pentru dependența de băuturi alcoolice sau substanțe psihotrope. Această măsură se poate aplica singură sau în completare cu altă măsură prevăzută în articolul legii. Dacă cel care a primit o astfel de măsură o respinge, judecătorul de minori va trebui să aplice o altă măsură adecvată circumstanțelor minorului.
- *Asistență într-un centru de zi* – minorii supuși unei astfel de măsuri vor locui la domiciliul lor și vor merge într-un centru complet integrat în comunitate, unde vor desfășura activități de sprijin, activități educative, lucrative și de petrecere a timpului liber.
- *Permanență la sfârșit de săptămână* – minorii care au primit o astfel de măsură vor rămâne în centru de vineri seara până duminică noaptea pe perioada unui număr de maxim 36 de ore, cu excepția orelor, desemnate de judecător, pe care trebuie să le dedice temelor.

- *Libertate supravegheată* – prin această măsură se urmărește activitatea minorului delincvent precum și asistența acestuia la școală, la centrul de formare profesională sau la locul de muncă, potrivit cazurilor, încercând să se ofere ajutor pentru eliminarea factorilor care au dus la comiterea infracțiunii. Această măsură obligă, de asemenea, minorul să urmeze modele socio-educative ce au fost stabilite de entitatea publică responsabilă sau de profesionistul desemnat cu traiectoria minorului infractor, în acord cu cele aprobate de judecătorul pentru minori. Persoana supusă acestei măsuri va fi, de asemenea, obligată să se prezinte la întâlnirile și interviurile stabilite de profesioniști precum și să respecte regulile de conduită impuse de judecător, care pot fi una sau mai multe din următoarele:
- Obligația de a asista cu regularitate în centrul de învățământ corespunzător, dacă cel obligat se află în perioada de școlarizare obligatorie și de a explica în fața judecătorului eventualele absențe, aducând o motivație și spunând de câte ori s-a recurs la acestea.
 - Obligația de a se supune unor programe de formare culturală, educativă, profesională, lucrativă, de educație sexuală, de educație vitală sau altele.
 - Interdicția de a frecventa anumite locuri, unități sau spectacole.
 - Interdicția de a lipsi de la domiciliu fără o autorizație judiciară.
 - Obligația de a locui într-un loc determinat.
 - Obligația de a se prezenta personal în fața judecătorului de minori sau a profesionistului desemnat de acesta, pentru a aduce informații despre activitățile desfășurate și pentru a le justifica.
 - Orice alte obligații pe care judecătorul cazului sau instanța Ministerului Fiscal o va considera necesară pentru reinserția socială a celui acuzat, atât timp cât aceste obligații nu vor atenta la demnitatea acestuia ca persoană.
- *Conviețuirea cu altă persoană, cu familia sau un grup educativ* – minorul ce a primit această măsură trebuie să conviețuiască, pe durata de timp stabilită de judecător, cu altă persoană, cu o altă familie diferită de a sa sau cu un grup educativ, atent selecționat pentru a orienta minorul în procesul său de socializare.
- *Prestații în beneficiul comunității* – minorul care a fost supus unei astfel de măsuri nu o va îndeplini dacă nu-și va da acordul pentru a desfășura activități neremunerate cerute în interesul societății sau al persoanelor sărace. Se vor realiza

prestațiile ce vor trebui făcute din cauza prejudiciului adus prin comiterea infracțiunii.

- *Realizarea de teme socio-educative* – persoana supusă acestei măsuri va trebui să realizeze, fără internare sau libertate supravegheată, activități specifice cu conținut educativ, destinate facilitării dezvoltării competențelor sale sociale.
- *Admonestarea* – această măsură va consta în represiunea minorului realizată de către judecător cu scopul de a-l face să înțeleagă gravitatea faptelor comise și a consecințelor acestora sau a celor pe care le-ar fi putut avea, îndemnând minorul ca pe viitor să nu mai comită astfel de fapte.
- *Deposedarea de permisul de conducere al ciclomotoarelor sau a vehiculelor sau de dreptul de a-l obține ori de licențele administrative pentru vânatoare sau pentru folosirea oricărei arme* – această măsură se va impune când delictul a fost comis folosind un ciclomotor, un vehicul, o armă.
- *Descalificare absolută* – în conformitate cu dispozițiile adiționale ale legii, măsura descalificării absolute produce privarea definitivă de toate onorurile, slujbele și sarcinile publice la care a recurs, deși erau electiv; precum și incapacitatea pentru a obține pe viitor astfel de onoruri, sarcini sau slujbe publice sau de a fi ales pentru o sarcină publică pe timpul măsurii.

Măsurile de internare se vor desfășura în două etape: într-o primă fază vor fi executate în centrul corespondent, iar în a doua etapă se vor desfășura în regim de libertate supravegheată în funcție de perioada și modalitatea aleasă de judecător. Durata fiecărei etape va fi menționată de către judecător în sentință.

Aspecte comparate ale celor două sisteme de justiție juvenilă

În scopul evidențierii aspectelor diferențiate din cele două sisteme de justiție juvenilă poate fi analizat următorul tabel:

<u>Legislația românească</u>	<u>Item comparat</u>	<u>Legislația spaniolă</u>
➤ Răspunderea penală a minorului, în dreptul penal		➤ Legea penală nr. 5/2000 din 12 ianuarie cu privire la

<p>român, începe la vârsta de 16 ani, conform art. 99 din Codul Penal. Același articol, prevede faptul că, minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani, nu răspunde penal, iar minorul cu vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani răspunde penal doar dacă se demonstrează că a acționat cu discernământ în momentul comiterii faptei. Acest fapt se demonstrează prin realizarea unei expertize medico-legale psihiatrice care să confirme sau să infirme prezența discernământului.</p>	<p><i>Vârsta răspunderii penale</i></p>	<p>răspunderea penală a minorilor stabilește în art. 1 că răspunderea penală a minorilor începe de la vârsta de 14 ani și se încheie înainte de împlinirea vârstei de 18 ani, urmând ca după această perioadă să se treacă la aplicarea altor legi cu privire la răspunderea penală a majorilor. De remarcat este faptul că spaniolii au adoptat o lege specială pentru răspunderea penală a minorilor.</p>
<p>Codul Penal românesc prevede următoarele măsuri educative ce pot fi aplicate minorului:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Mustrarea;</i> ➤ <i>Libertatea supravegheată;</i> ➤ <i>Internarea într-un centru de reeducare;</i> ➤ <i>Internarea într-un institut medical – educativ.</i> <p>Conform art. 110 al. 1 din Codul Penal, minorului i se poate aplica și suspendarea condiționată a executării pedepsei și suspendarea executării pedepsei sub supraveghere.</p> <p>Foarte importante de menționat sunt și măsurile prevăzute în Proiectul Noului</p>	<p><i>Măsuri/Pedeps e ce pot fi aplicate minorilor</i></p>	<p>Conform legii nr. 5/2000 privind răspunderea penală a minorilor în Spania, măsurile ce pot fi aplicate oricărui minor care a comis o faptă penală sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Internarea în regim închis;</i> ➤ <i>Internarea în regim semideschis;</i> ➤ <i>Internarea în regim deschis;</i> ➤ <i>Tratament ambulatoriu;</i> ➤ <i>Internare terapeutică;</i> ➤ <i>Asistență într-un centru de zi;</i> ➤ <i>Libertate supravegheată;</i> ➤ <i>Permanență la sfârșit de</i>

<p>Cod Penal: măsuri educative neprivative de libertate și privative de libertate.</p> <p>Măsuri neprivative de libertate:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>stagiul de formare civică;</i> ➤ <i>supravegherea;</i> ➤ <i>consemnarea la sfârșit de săptămână;</i> ➤ <i>asistarea zilnică;</i> <p>Măsurile educative privative de libertate sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>internarea într-un centru educativ;</i> ➤ <i>internarea într-un centru de detenție.</i> 		<p><i>săptămână;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Conviețuirea cu altă persoană, cu familia sau un grup educativ;</i> ➤ <i>Prestații în beneficiul comunității;</i> ➤ <i>Realizarea de teme socio – educative;</i> ➤ <i>Admonestare;</i> ➤ <i>Deposedarea de permisul de conducere al ciclomotoarelor sau a vehiculelor sau de dreptul de a-l obține ori de licențele administrative pentru vânatoare sau pentru folosirea oricărei arme;</i> ➤ <i>Descalificare absolută.</i>
<p>- Consilierul de Probațiune.</p>	<p><i>Persoana(le) care întocmesc referatele de evaluare</i></p>	<p>- Echipa tehnică compusă din:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Asistent social;</i> ➤ <i>Psiholog;</i> ➤ <i>Educator.</i>
<p>- 14 zile;</p>	<p><i>Termenul de realizare al referatului de evaluare</i></p>	<p>- Nu există termen limită pentru realizarea unui referat de evaluare deoarece depinde foarte mult dacă minorul acuzat este găsit sau se află în spital etc.</p>
<p>- Consilierul de probațiune;</p>		<p>- Echipa tehnică: asistentul</p>

	<p><i>Persoana(le) care realizează interviul de evaluare inițială</i></p>	<p>social, psihologul și educatorul interviuează pe rând minorul pentru a-și completa capitolul din referatul de evaluare.</p> <p>- De cele mai multe ori, minorul este asistat de reprezentantul său legal și de psiholog pe toată durata interviului.</p>
--	---	---

În loc de concluzii

Din cele menționate mai sus se observă faptul că în sistemul românesc de justiție juvenilă sunt mult mai puține măsuri ce pot fi aplicate minorilor ce se abat de la respectarea legii penale comparativ cu sistemul spaniol unde numărul acestora este cel puțin dublu (raportul este de șase la treisprezece). Acest lucru poate pune sub semnul întrebării respectarea drepturilor minorilor, în contextul în care în legislația românească este menționat conceptul de pedeapsă individualizată, adaptată nevoilor minorului, dar există un număr de doar șase posibilități de astfel de pedepse.

Sistemele de justiție juvenilă sunt foarte importante pe teritoriul oricărui stat pentru că de eficiența lor depinde scăderea ratei infracționalității și implicit scăderea numărului viitorilor infractori adulți. Drept urmare, este importantă eficientizarea sistemului deținut de fiecare stat, putând fi utilizat ca și punct de plecare un studiu comparativ în urma căruia să poată fi evidențiate diferențele și lipsurile identificate în fiecare sistem în parte.

Bibliografie

Banciu D. 1999, *Control social și sancțiuni sociale (concepte, teorii și orientări juris-sociologice)*, Editura Victor , București.

- Coroș, L. 2009, *Sanctiuni penale alternative la pedeapsa închisorii*, Editura CH. Beck, București.
- Dublea, A., Ștefăroi, N., Luca, S., Gafta, G., L., Moisescu, R., Mursa, L., Luca, C., Scripcaru, C., Pușcașu, D., Vlad, M. 2005, *Ghid de bune practici instituționale în administrarea cauzelor cu minori*, Asociația Alternative Sociale, Iași.
- *** Circular 1/2000, de 18 de diciembre, relativa a los criterios de aplicación de la Ley Orgánica 5/2000, de 12 de enero, por la que se regula la responsabilidad penal de los menores.
- *** Codul Penal Român 2008, Editura Hamangiu, București.
- *** Hotărârea nr. 1239 din 29 noiembrie 2000 privind aprobarea Regulamentului de aplicare a dispozițiilor Ordonanței Guvernului nr. 92/2000 privind organizarea și funcționarea serviciilor de probațiune.
- *** Incidencia de la Reforma 8/2006. Doctrina de la Fiscalía General del Estado.
- *** Instrucción 1/2009 sobre la organización de los servicios de protección de las secciones de menores.
- *** Legea nr. 275/2006 privind executarea pedepselor.
- *** Ley Orgánica numero 5/2000, de 12 de enero, reguladora de la responsabilidad penal del menor.
- *** Ordonanța nr. 92/2000 privind organizarea și funcționarea serviciilor de reintegrare socială și supraveghere a executării sancțiunilor neprivative de libertate.
- *** www.just.ro, accesat la data de 11.10.2010.
- *** www.oijj.org, accesat la data de 14.10.2010.

Mediation and the mediator in communities.

Sâmbăta – Brâncoveanu Academy, 2-5 September, Romania

Medierea și mediatorul în contextul comunității.

Academia Sâmbăta – Brâncoveanu, 2-5 Septembrie 2010, România

Ana BĂLAN

PhD Lecturer

Authorized Mediator

The Mediator's College, Romania

www.colegiulmediatorilor.ro

fax: 004031 817 7586

e-mail: office@colegiulmediatorilor.ro

Abstract: Colegiul Mediatorilor (The Mediators College), open professional organization, based on modern leadership, team spirit, transparency, project management and international openness presents The Summer School “Mediation and the Mediator in Community”. This event, a first for the Romanian mediators, provided the 87 attendees from 16 counties, experts in the field and afforded them the opportunity to meet with well known officials in the following fields of local public administration, communication, school conflict management, probation and criminology, personal development for mediators – psychoanalysis, career management and professional cooperation. Resolutions adopted at the end of the sessions include the main action and cooperation guidelines on short and long term and support for the petition ”Sign up for Restorative Justice” initiated by The European Forum for Restorative Justice.

Key words: mediation, restorative justice, European Union

Abstract: Colegiul Mediatorilor, organizație profesională deschisă, bazată pe leadership modern, spirit de echipă, transparență, management de proiecte și deschidere internațională prezintă Școala de Vară ”Medierea și mediatorul în contextul comunității”. Acest eveniment, premieră în comunitatea mediatorilor din România, a pus la dispoziția celor 87 de participanți din 16 județe expertiză și experți consacrați în domeniile: administrație publică locală, comunicare, conflictologie școlară, probațiune și criminologie, dezvoltare personală pentru mediatori - psihanaliză, managementul carierei și cooperare profesională. Rezoluțiile adoptate la finalul lucrărilor includ direcțiile de acțiune și cooperare ale mediatorilor pe termen scurt, mediu și lung și susținerea petiției „Sign up for Restorative Justice”, inițiată de Forumul European pentru Justiție Restaurativă.

Cuvinte cheie: mediere, justiție restaurativă, Uniunea Europeană

Asociația profesională Colegiul Mediatorilor, cu sprijinul financiar al PriceWaterhouseCoopers Romania a organizat, în perioada 2-5 septembrie 2010, la Academia Sâmbăta – Brâncoveanu din localitatea Sâmbăta de Sus, județul Brașov, Școala de Vară ”Medierea și mediatorul în contextul comunității”.

Evenimentul constituie o premieră în comunitatea mediatorilor din România.

Prin organizarea acestuia, Colegiul Mediatorilor a oferit participanților posibilitatea de a se întâlni, a se cunoaște și de a-și dezvolta cunoștințele și aptitudinile profesionale prin schimbul de informații și bune practici, în vederea consolidării serviciilor alternative de rezolvare a conflictelor în comunitate.

În sensul recomandărilor Uniunii Europene privind punerea în aplicare a medierii ca procedură de rezolvare a conflictelor, Colegiul Mediatorilor, prin Școala de Vară, a pus la dispoziția celor 87 de participanți din 16 județe expertiză și experți consacrați (practicieni și reprezentanți din mediul academic) în domeniile: administrație publică locală, comunicare, conflictologie școlară, probațiune și criminologie, dezvoltare personală pentru mediatori – psihanaliză, managementul carierei și cooperare profesională.

Lucrările au fost deschise de Adrian Bădilă care, în calitate de președinte al Colegiului Mediatorilor, a prezentat asociația ca fiind o organizație profesională

deschisă, bazată pe leadership modern, spirit de echipă, transparență, management de proiecte și deschidere internațională. Activitățile stabilite includ un parteneriat activ cu Consiliul de Mediere, relaționare eficientă cu autoritățile centrale și locale, colaborare reciproc avantajoasă cu rețelele profesionale, organizarea evenimentelor de promovare și stabilizare a profesiei de mediator în comunitate, formare continuă pentru membri, atragerea de resurse pentru proiecte-pilot.

Prin intermediul Școlii de Vară, asociația și-a propus îmbunătățirea colaborării dintre mediatori în scopul oferirii unor servicii de calitate și creșterea gradului de informare al acestora cu privire la cauzistica disputelor în comunitate.

Secțiunile lucrărilor Școlii de Vară au fost facilitate de membrii fondatori ai Colegiului Mediatorilor, mediatori autorizați. Temele de dezbateri au vizat: medierea în comunitate, conflictologia în școli, medierea în cauzele penale, comunicarea publică eficientă, dezvoltarea personală a mediatorului – psihanaliza și managementul carierei, o sinteză a acestora fiind prezentată în cele ce urmează.

Managementul conflictului și administrația publică locală a fost titlul prezentării dl. Gheorghiu Boțîrcă, primar al orașului Topoloveni, județul Argeș, absolvent al cursului de mediatori. Acesta a făcut o prezentare a stării de fapt a zonei din care provine, caracterizată printr-un număr ridicat de conflicte în comunitate, lipsa abilităților de gestionare a acestora de către factorii de decizie și o cultură a dialogului insuficient dezvoltată. În continuare, a trecut în revistă părțile interesate de mediere în comunitate, posibilele roluri ale reprezentanților administrației publice locale, tipurile de dispute și a identificat pașii de urmat în prevenirea și rezolvarea conflictelor pe plan local.

Medierea în școală? În încercarea de a răspunde la această întrebare, dl. Constantin –Adi Gavrilă, director general al Asociației Centrul de Mediere Craiova, mediator autorizat, fost membru al primului Consiliu de Mediere (2006-2009) a abordat posibilitatea gestionării conflictelor din școală prin mediere, a prezentat un set de bune practici internaționale și a detaliat Programul de mediere de la Grupul Școlar „Traian Vuia” din Craiova. Acesta se desfășoară pe o perioadă de 2 ani și include management și implementare, selecția elevilor și profesorilor participanți,

organizarea camerei mediatorului, procedura de referire de cauze, monitorizare, permanentizare și concluzii.

Medierea în cauzele penale a fost titlul unei secțiuni în cadrul căreia au susținut prezentări reprezentanți ai mediului academic și ai Ministerului Justiției.

D-na lector univ. dr. Ana Bălan, vicepreședinte al Societății Române de Criminologie și Criminalistică, mediator autorizat, a trecut în revistă recomandările internaționale privind medierea în cauzele penale, a prezentat caracteristicile justiției restaurative comparativ cu cele ale justiției retributive și a analizat posibilitatea recurgerii la mediere în conformitate cu legislația actuală și cu prevederile cuprinse în noul Cod Penal și Codul de Procedură Penală. De asemenea, a identificat posibilități de cooperare cu Administrația Națională a Penitenciarelor și Direcția de Probațiune în realizarea procesului de reintegrare a infractorilor.

D-na Cristina-Talida Pușcașu, consilier juridic în cadrul Ministerului Justiției, Direcția de Probațiune și dl. Constantin Todiriță, șef al Serviciului de Probațiune de pe lângă Tribunalul Brașov au prezentat locul și rolul probațiunii în cadrul sistemului românesc de justiție penală, experiența probațiunii în dezvoltarea elementelor de justiție restaurativă în România, experiența altor state în medierea în cauze penale, avantajele medierii pentru victimă, infractor și comunitate. A fost analizată interferența probațiunii în mediere și a fost menționată posibilitatea medierii postcondamnatorii, ca instrument complementar de responsabilizare a persoanelor condamnate aflate sub supraveghere, care să sporească șansele de reintegrare socială a acestora.

Comunicarea eficientă în mediere a fost tema abordată de d-na conf. univ. dr. Viorica Aura Păuș, prodecan la Universitatea București, Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării. Au fost prezentate norme a căror respectare ajută la realizarea unei comunicări eficiente, stiluri personale și strategii de sprijin în comunicare, precum și elemente ale limbajului non-verbal. De asemenea, au fost analizate regulile de oferire a feed-back-ului și tehnicile întrebărilor în procesul de mediere.

Dezvoltarea personală a mediatorului – psihanaliza a fost o secțiune distinctă a Școlii de Vară, în cadrul căreia dl. prof. univ. dr. Vasile Dem. Zamfirescu, vicepreședinte al Societății Române de Psihanaliză și drd. Simona Reghintovschi, psihanalist, membrii direcți ai Asociației Psihanalitice Internaționale, au dialogat cu participanții. Au fost abordate aspecte legate de: psihanaliză ca psihologie a inconștientului; transferul ca fenomen inconștient care se manifestă în toate relațiile umane, înțelegerea și folosirea sa; grupurile de supervizare psihanalitică și modul în care psihanaliza poate ajuta mediatorii pentru a-și desfășura activitatea într-un mod eficient.

Managementul carierei a fost subiectul prezentării dlui. Mihail Brânzea, membru fondator al Colegiului Mediatorilor, coordonator al Departamentului de Educație și Formare pentru Pace și Reconciliere AIDRom. Conținutul a fost centrat pe aspecte privind cariera ca proces dinamic cu roluri asumate, identitatea carierei, percepție și evaluare permanentă, mediul și specificitatea profesiei. Au fost detaliate informații privind cariera în mediere și ce presupune managementul schimbării, precum și probleme legate de marketingul biroului, poziționare și vânzare.

Ultima secțiune a evenimentului, moderată de d-na Anca Elisabeta Ciucă, președinte al Consiliului de Mediere din România, a fost destinată propunerilor menite să dezvolte un *Plan de acțiune și cooperare al mediatorilor*. Participanții au ridicat probleme legate de dificultățile întâmpinate în practică, au subliniat necesitatea formării continue și a unei comunicări operative, eficiente între Consiliul de Mediere și Mediatori, între asociațiile profesionale și comunitate, în vederea realizării unei promovări corespunzătoare a profesiei.

Școala de Vară s-a încheiat prin adoptarea unor Rezoluții care vizează:

1. *Direcții de acțiune și cooperare ale mediatorilor pe termen scurt, mediu și lung.*
2. *Susținerea petiției “Sign up for Restorative Justice”, inițiată de Forumul European pentru Justiție Restaurativă, prin care se solicită Comisiei Europene și*

Parlamentului European promovarea pe scară mai largă a practicilor restaurative, inclusiv medierea, în sistemele penale din țările europene.

Participanții au avut la dispoziție și activități opționale, care au inclus: vizita la biblioteca și muzeul mănăstirii; vizită la Herghelia Sâmbăta de Jos; vizită la Cetatea Făgărașului; vizionări de filme; grup de lucru privind promovarea medierii on-line (bloguri, grupuri de discuții etc.); grup de lucru pentru experimentarea intervizării, cu participarea celor doi specialiști în psihanaliză.

Participanții au primit diplome și certificate care atestă 10 ore de formare continuă.

Mai multe informații despre activitatea Colegiului Mediatorilor sunt disponibile pe site-ul www.colegiul-mediatorilor.ro.

Mentorship in criminal justice – Parental relationship in the context of institutionalization

Mentorshipul în justiția penală – Relația parentală în contextul instituționalizării

Ana Cristina CHIRILOV

Social Worker

„NOROC” Humanitarian Association

Abstract: Childhood is the time when the foundations of future personality are established but also the time that enables the healthy psychological development for the future adult. The parental relationship – mentorship is essential for the child to reach its full potential. Imprisonment of a parent causes a disorder in the child universe, and when it is accompanied by estrangement the negative effects are numerous. Maintaining parental relationship in the institutional context in any form, be it visits, phone calls or mail, can help the child cope with separation, reduce feelings of fear, anxiety, guilt or abandonment, and can enrich the relationships they form with people around them. This paper presents innovative and effective solutions for prevention and harm reduction of parental imprisonment in five countries around the world.

Key words: mentorship, prison, parental relationship

Abstract: Copilăria este perioada în care se pun bazele viitoarei personalități, dar și perioada în care se asigură dezvoltarea psihologică sănătoasă a viitorului adult. Legătura parentală – mentorshipul este esențială pentru dezvoltarea copilului la potențialul său maxim. Odată ce un părinte ajunge în penitenciar, universul copilului se bulversează, iar când aceasta este însoțită de o îndepărtare de familie, efectele negative devin nenumărate. Menținerea relației parentale în context instituțional, prin orice formă: vizite, convorbiri telefonice sau corespondență ajută copilul să facă față separării, reduce sentimentele de teamă, anxietate, vinovăție sau abandon și poate îmbogăți relațiile pe care și le formează cu cei din jur. Articolul de față prezintă

soluții inovative și eficiente de preîntâmpinare și reducere a efectelor nocive ale încarcerării parentale, în 5 state din lume.

Cuvinte cheie: mentorship, penitenciar, relație parentală

“Dacă nu ne ocupăm de efectele încarcerării asupra copiilor, ne vom confrunta cu posibilitatea pedepsirii unor victime inocente, neglijând un grup serios de risc, un posibil grup delincvent în generația următoare.” **Roger Shaw**

Literatura din toate timpurile a descris legătura parentală în multitudinea ei de forme în funcție de epoca, cultura, contextul social, trăsăturile de personalitate a celor implicați, oferindu-ne, nouă cititorilor, posibilitatea de a explora diversitatea experiențelor interumane. Relația parentală este de departe cea mai importantă legătură pe care o avem în viață, aceasta fiind suportul dezvoltării noastre umane. Cercetările din psihologie au adus numeroase argumente care preaslăvesc legătura maternă, fără de care pruncul rămâne mutilat pe viață, lipsa de afecțiune determinând apariția regresului intelectual încă din primele luni de existență. Ireversibilitatea acelor momente cauzează mutilări ale personalității, probleme de adaptare, incapacitatea construirii unei relații emoționale sănătoase, dependente. În procesul de creștere, copilul are în permanență nevoie de siguranță, protecție, grijă și multă iubire pentru ca evoluția lui să fie armonioasă.

Studiile demonstrează că în ceea ce privește conștiința parentală și cariera infracțională, există o segmentare puternică. Preocuparea și grija pentru copii, de cele mai multe ori, nu interacționează cu comportamentul delincvent. Există un număr mic de persoane al căror comportament criminal are legătură cu familia și mai ales cu proprii copii, dar majoritatea celor din penitenciare au luat deciziile criminale desprinzându-se de funcția lor parentală. Însă realitatea îi surprinde într-o relație de conexiune directă între familie și victimă. Pedepsirea părintelui, desprinderea acestuia de mediul familial, aduce dezechilibru pe multiple planuri, efecte care se izbesc într-un mod tulburător de copilul aflat în grijă.

„Victimele ascunse ale crimelor parentale” (Mattews apud. Murray, 2006, p. 446), fac din copiii persoanelor încarcerate un grup social extrem de vulnerabil, a

căror fișă psihologică prezintă: anxietate, depresie, simptome de stres posttraumatic, deficiență de atenție, declin în prestațiile școlare.

Efectele produse de încarcerarea părinților asupra copiilor au devenit o preocupare pentru specialiști abia în a doua jumătate a secolului al XX-lea, aceasta pentru că „orfani justiției” (Shaw apud. Durnescu, 2007, p. 8), „cenușăresele penologiei” (Shaw apud. Murray, 2006, p. 446) reprezentaseră până atunci un grup aproape invizibil.

Modul în care un copil se adaptează la încarcerarea părintelui depinde de o multitudine de factori. Pornindu-se de la principiul că încarcerarea nu este întâmplătoare, regăsim la baza ei o serie de elemente favorizante: sărăcie, șomaj, probleme mentale, dificultăți maritale, violență domestică, factori ereditari, consum de alcool, droguri etc. Aceștia li se alătură efectele încarcerării părintelui asupra copilului, creionate prin: separare, identificarea cu comportamentul antisocial al părintelui, îngrijorare cu privire la bunăstarea părintelui în mediul carceral; schimbările experimentate, tipurile de explicații primite cu privire la absența părintelui, stigmatizarea societății, relația anterioară, calitatea relației actuale, persoana în grija căreia se află copilul. Prin urmare, acești copii ajung să fie caracterizați prin: absenteism școlar, depresie, mâhnire, furie, instabilitate emoțională, agresivitate, interiorizare, comportament delinvent, regresie, probleme ale somnului, probleme de alimentației.

Influența mediului, factorii de risc, schimbările la care au fost supuși, fragmentarea legăturilor de atașament, lipsa unui model, marginalizarea socială, dar mai ales, etichetarea acestora și discriminarea datorate încarcerării parentale cresc, cu o viteză uimitoare, șansele acestor copii de a eșua în integrarea socială și de a călca pe urmele părinților.

Fenomenul copiilor “orfani ai justiției” a fost îndelung studiat în țări precum Statele Unite ale Americii sau Marea Britanie, datorită magnitudinii acestuia. Numărul din ce în ce mai mare de persoane implicate în sistemul de justiție, a suscitat un semn de alarmă la nivelul autorităților despre posibilitatea propagării delincvenței la nivel intergenerațional. Studiile ereditare, psihologice, sociologice efectuate pe termen lung au venit în sprijinul acestei idei, determinând o creștere a atenției în ceea ce privește efectele condamnărilor și executărilor pedepselor asupra

familiei și în special, asupra copiilor. Prin urmare, în unele țări au fost luate măsuri de preîntâmpinare a efectelor dezastruoase asupra dezvoltării copiilor. În cele mai multe dintre acestea, programele sunt implementate de organizații nonguvernamentale, implicarea Guvernului fiind minimală sau inexistentă.

Exemplele prezentate au scopul de a oferi modele de bună practică la o problemă cu care se confruntă toate statele lumii.

Statele Unite ale Americii

În SUA se regăsesc peste 2.000.000 de persoane aflate în detenție, dintre care 61% sunt minori. De aici rezultă că 2,3 milioane copii au cel puțin un părinte în penitenciar. 77% dintre părinți sunt recidiviști. Perioada medie de încarcerare fiind 10 ani în închisorile federale și 12 în închisorile de stat. Distanța medie dintre penitenciar și casa în care se află copilul este de 100 mile. 57% din bărbații încarcerați și 54% din femeile încarcerate primesc vizite. (Mumola, 2000)

Fiind percepută ca o problemă națională, îmbunătățirea relațiilor dintre copiii încarcerați și părinți a obținut valențe prioritare. În 2001 Președintele Bush a susținut programul de mentoring - axat pe nevoile copiilor deținuților.

Children's Center at Bedford Hills Correctional Facility în Bedford Hills, New York, este considerat a fi lider național în ceea ce privește oferirea de servicii pentru mamele încarcerate și copiii acestora. Oferă informații mamelor despre bunăstarea fizică, psihică, intelectuală a copiilor. (Roulet apud. Oregon Report, 2002)

Norcal Service League în parteneriat cu *San Francisco Women Lawyers Alliance* a organizat în 1991, în cadrul Tribunalului din *San Francisco*, o sală în care copiii părinților care au procese, să își petreacă timpul într-un mod plăcut, constructiv și departe de traumele pe care un proces penal le-ar putea avea asupra lor. *Programul Children's Waiting Rooms* a fost primul de acest fel în SUA. Programul este bazat pe voluntariat și oferă servicii de suport pentru părinți, activități ludice și educative pentru copii.⁵

⁵ <http://www.norcalerviceleague.org/cwr.htm>, accesat la data 17.05.2008.

Friends Outside este o organizație nonprofit, care oferă servicii persoanelor încarcerate și familiilor acestora încă din 1955.⁶ Unul dintre cele mai importante programe desfășurate, este reprezentat de *Visit Center*, prezent în fiecare stat din SUA. Are ca obiectiv îndepărtarea barierelor existente la vizită, oferirea de suport familiei și comunităților cu scopul de a crește numărul vizitelor copiilor și familiei la penitenciar.⁷ Este localizat în afara zidurilor închisorii, dar în apropierea acesteia, fiind adiacente locurilor de parcare. În primul rând, reprezintă un adăpost în care copilul și îngrijitorul se pot odihni după o lungă călătorie înainte de vizită sau se pot pregăti pentru drumul de întoarcere. Oferă servicii de îngrijire a copilului, consiliere, informații și resurse despre serviciile zonei, oferă informații cu privire la regulile penitenciare, se stabilesc legături între familia de afară și asistentul social, în vederea maximizării șanselor de reinserție în societate a deținutului. Un foarte important aspect este faptul că Centrul este stipulat în legea statului California.

Un alt program este dedicat taților și oferă cursuri de *parenting*, unde sunt învățați despre stadiile de dezvoltare ale copilului, siguranță și sănătate, tehnici de comunicare cu copilul. Sunt învățați cum să ofere o educație bazată pe metode nonviolente. Abilitățile parentale sunt și practicate la vizită cu copiii, deținuții fiind încurajați să mențină legătura cu aceștia.⁸

Read to me! este un alt program dedicat apropierii dintre tată și copilul preșcolar. Tații sunt încurajați să le citească preșcolarii pe timpul vizitei.⁹

Grandmothers of the light reprezintă o organizație nonguvernamentală care se axează pe sprijinirea copiilor ai căror mame sunt în închisoare, pe sprijinirea bunicilor care au în îngrijire copiii. Are ca scop reunificarea familiei și păstrarea legăturilor. Colaborează cu alte organizații în scopul intensificării vizitelor. Asigură baza materială pentru excursii, tabere, cluburi, nevoi medicale, dentare și acoperirea cheltuielilor de educație ale copiilor în sensul diminuării efectelor negative pe care le poate avea încarcerarea mamei asupra copilului.¹⁰

⁶ www.friendsoutside.org, accesat la data 17.05.2008.

⁷ www.friendsoutside.org, accesat la data 17.05.2008.

⁸ ibidem

⁹ ibidem

¹⁰ <http://www.grandmothersofthelight.org/>, accesat la data 15.05.2008.

Get on the bus este un program care se desfășoară anual în Statul California. Este organizat în jurul Zilei Mamei și Zilei Tatălui și constă în oferirea de transport gratuit copiilor și îngrijitorilor la închisoarea în care este încarcerat părintele. Asigură masa pe toată ziua, gustări pe drum, un prânz special la închisoare pentru părinți și copii și o cină la întoarcere. Oferă pentru fiecare copil după terminarea vizitei o fotografie cu el și părintele, un ursuleț și o scrisoare de la părinte. Se mai asigură consiliere post-vizită.¹¹

Sesame Street Program presupune ca după orele de vizită la penitenciar, copiii să meargă pe un teren de joacă, special amenajat pentru ei, să interacționeze și să participe la activități recreative și educative sub îndrumarea unei educatoare. S-a constatat o creștere a dorinței copiilor de a veni în penitenciar. (Fishman apud. Parke și Clarke-Stewart, 2002)

Un alt tip de program este destinat mamelor și fiicelor de vârstă școlară și se numește *The Girl Scouts Beyond Bars Program*. Scopul este de a oferi întâlniri calitative între mame și fete, care să reducă stresul separării și reacțiile de abandon. Programul oferă transportul de 2 ori pe lună al fiicelor la mame, timp în care au loc activități de cercetășie, întâlniri și discuții. Dincolo de limitele închisorii, fiicele participante la program au întâlniri în care se organizează excursii, fapt ce le întărește apartenența la un grup cu probleme similare, întărește încrederea în sine, crește nivelul de socializare și intensifică apropierea mamă-fiică printr-un număr mai mare de vizite. (Parke și Clarke-Stewart, 2002)

Programul *Living Interactive Family Education (LIFE)* a fost demarat în 2002 în Potosi Correctional Center în Mineral Point, Missouri. Scopul este creșterea interacțiunii dintre bărbații încarcerați și copiii lor. Direcția este dublă deoarece se încearcă a se rezolva problemele legate de performanțele școlare ale copiilor pe de-o parte și pe de altă parte, îmbunătățirea abilităților parentale la tatăl aflat în închisoare.

Activitățile întreprinse în comun includ: proiecte de artă și profesionale, ore de educație cu privire la consumul de alcool, managementul conflictului, autocunoaștere și un team-work tată-copil. Rezultatele cuprind îmbunătățirea comunicării dintre tată și copil și îmbunătățirea performanțelor școlare la copii. (Keva, 2006)

¹¹ <http://www.getonthebus.us/>, accesat la data de 06.06.2008.

În 1960, Bernard Guerney and Louise Guerney au dezvoltat *o metodă de terapie în lucrul cu copii, destinată părinților*. Scopul era de a învăța părinții să devină terapeuții copiilor lor, prin intermediul legăturii de atașament pe care o aveau. Aceasta se bazează pe lucrul în grup unde părinții sunt învățați a aplica tehnici terapeutice de bază în jocul cu copii. Atât componenta didactică, cât și cea ludică determină ca interacțiunea să fie mai fructuoasă.

Avantajele aplicării acestei tehnici rezidă în reducerea temerii copilului față de tată, în condițiile scăderii atașamentului față de acesta, reduce sentimentul de culpabilitate pe care l-ar putea avea tatăl apelând la un profesionist în rezolvarea problemelor și stimulează apropierea între cei doi. (Landreth și Lobaugh, 1998)

Anglia și Țara Galilor

Cercetările au adus la cunoștința publicului faptul că 135.000 persoane sunt încarcerate în fiecare an în Anglia și Țara Galilor. 150.000 de copii experimentează în fiecare an încarcerarea unui părinte, rezultând un minim de 7% din totalul populației minore.¹²

Action for prisoners' families reprezintă vocea națională a organizațiilor care sprijină familiile afectate de încarcerare. Dezvoltă servicii, promovează practici, oferă informații și crește gradul de conștientizare la nivelul comunității a efectelor încarcerării, ajută organizațiile să dezvolte servicii de suport pentru familiile prizonierilor, oferă training membrilor și altor profesioniști interesați în a lucra cu copiii familiilor și cu prizonierii. Elaborează publicații, lucrează cu media și organizează evenimente pentru a crește gradul de conștientizare a societății.¹³

Helpline pentru familiile prizonierilor este coordonat de Action for Prisoners' Families și implementat de Ormiston Children & Families Trust in Cambridge și Partners of Prisoners' Families Support (POPS) in Manchester. Este un program implementat în 2003, care furnizează servicii confidențiale gratuite pentru persoanele care sunt afectate de încarcerare, familii sau prieteni, oferind informații legate de

¹² http://www.prisonersfamilies.org.uk/uploadedFiles/Our_Work/prisoners%20children%20-%20key%20facts.pdf, accesat la data de 01.05.2008.

¹³ <http://www.prisonersfamilies.org.uk/>, accesat la data de 01.05.2008.

închisorile din Anglia și Țara Galilor, despre serviciile locale și despre orice ar mai putea ajuta persoana în criză.¹⁴

Action For Families Enduring Criminal Trauma este o organizație nonguvernamentală, dedicată familiilor care sunt pasibile de a experimenta pedepse lungi, chiar pedepse pe viață. Oferă consiliere individuală, întâlniri de grup, elaborează rapoarte și ghiduri care să ajute familia să facă față încarcerării.¹⁵

Italia

Populația penitenciară masculină din Italia se ridică la 56.403, dintre care 30.584 au vârsta cuprinsă între 25-39 de ani. 37% din deținuți au cel puțin un copil. Copiii separați de părinți din cauza încarcerării celor din urmă, sunt aproximativ 43.000. (Cusano, 2007)

Ziua Familiei – este un program desfășurat în interiorul închisorii S. Militar Maria Capua Vetere Comandor, are scopul de a menține relația dintre deținut și familia sa. Programul constă în petrecerea unei întregi zile împreună cu rudele, mâncând și ascultând muzica cântată de un grup compus din prizonieri.

Mediul relaxant, “liber”, zona verde, determină evitarea traumei copiilor rezultată în urma impactului cu închisoarea, oferindu-le acestora o impresie plăcută despre locul în care au fost. (Cusano, 2007)

Spania

Există un program unic în lume, acesta este implementat în *La Prisión de Aranjuez*, situată la 40 de km de Madrid. Particularitatea acestuia constă în infrastructura și politica penitenciară ce permit ca familia formată din mamă, tată și copil să locuiască împreună. Obiectivul este dezvoltarea relațiilor de atașament dintre

¹⁴ <http://www.prisonersfamilieshelpline.org/php/bin/readarticle.php?articlecode=924>, accesat la data de 02.05.2008.

¹⁵ <http://www.affect.org.uk/>, accesat la data de 18.05.2008.

copil și părinți, evitarea efectelor negative ale deprivării materne, dar și dezvoltarea abilităților parentale la părinții care sunt în proces de reabilitare.¹⁶

România

Cercetările arată că în anul 2001 populația penitenciară era compusă din 49.841 dintre care 96% bărbați și 4% femei. (Bălan, Moțățăianu și Onulescu, 2004)

În studiul întreprins în Penitenciarul Rahova și Târgșor în 2004, Ana Bălan și colaboratorii au identificat un procent de 60% de femei care aveau copii minori. În ceea ce privește vizitele primite la penitenciar de către copii, s-a identificat un procent de 27,2% din femeile cu copii mici care primeau vizite minim o dată pe lună, un procent de 16% care primeau vizite o dată la trei luni și un procent de 42% care nu au primit nici o vizită de când se aflau în penitenciar. (Bălan, Moțățăianu și Onulescu, 2004)

Raportul de cercetare al sondajului de opinie la nivelul persoanelor private de libertate din unitățile penitenciare, a relevat că 61,9% din persoanele aflate în detenție sunt vizitate cel puțin o dată pe lună, 16,8% sunt vizitați odată la câteva luni, iar 20% nu primesc nici un tip de vizită.¹⁷

În ceea ce privește programele de menținere și dezvoltare a relațiilor parentale între părinții aflați în detenție și copiii acestora, la nivel național întâlnim un program, *Educofam* care are ca scop o schimbare a comportamentului socio-familial prin îmbogățire cunoștințelor, dezvoltarea abilităților parentale prin învățarea unor noi modalități de comunicare. (Bălan, Moțățăianu și Onulescu, 2004) Programul se desfășoară în cadrul penitenciarului, responsabilitatea coordonării revenind personalului departamentului socio-educativ.

Fundația Prison Fellowship se înscrie în organizațiile nonguvernamentale de renume mondial care vin în sprijinul persoanelor aflate în detenție și a familiilor

¹⁶ <http://www.hazteoir.org/modules.php?name=Noticias&file=article&sid=4107>, accesat la data de 05.01.2008.

¹⁷ <http://www.anp-just.ro/Studii/Cercetare%20detinuti.pdf>, accesat la data de 16.03.2008.

acestora. Prison Fellowship România, înființată în 1993 are drept scop consilierea deținuților și reintegrarea lor în comunitate.¹⁸

Unul din programele desfășurate este cel de *Asistare și consiliere individuală a familiilor deținuților*, care dorește a asigura persoanelor încarcerate o relație benefică cu membrii familiei, prin menținerea legăturii dintre aceștia. Organizația asigură toate cheltuielile necesare transportului membrilor familiei la penitenciar.¹⁹

Un alt program, *Centrul Creștin pentru copiii expuși infraționalității*, vine în sprijinul combaterii delincvenței intergenerațională, prin oferirea copiilor, ai căror părinți au suferit o formă de încarcerare, ședințe de consiliere, dezvoltarea abilităților pentru o viață independentă, asigurarea unei educații formale, informale și de recuperare, într-un mediu sigur, de tip familial. Copiii provin din 5 familii dezorganizate cu vârste cuprinse între 7-18 ani.²⁰

Datorită multiplelor dimensiuni ale relației dintre părintele aflat în detenție și copilul său, au fost dezvoltate programe axate pe educarea părintelui, spre îmbunătățirea abilităților sale parentale, pe controlul furiei, tehnici de comunicare etc., pe relaționarea copilului cu părintele - crearea unui cadru diferit de cel al sălii de vizite, aplicarea unor tehnici speciale, axarea pe aria socială - diminuarea inegalităților sociale dintre acești copii și cei de vârsta lor, programe care oferă consiliere, informare și suport copiilor. Programele pot fi clasificate și în funcție de cel care le furnizează și de nivelul la care acestea acționează - de exemplu poate fi elaborat și implementat un proiect de către penitenciar și implementat la nivelul întregului sistem penitenciar, național - prin implicarea autorităților sau a unei federații nonguvernamentale, sau poate fi local - în urma eforturilor unei organizații private.

Rata diferită a infraționalității, a încarcerării și recidivei la nivel național, pune problema minorilor delincvenți în lumini diferite. Dimensiunile extinse ale acestor factori interdependenți trag un semn de alarmă la nivelul siguranței publice, determinând implicarea ONG-urilor prin studii, proiecte și programe și autoritatea statală prin politici sociale în vederea contrabalansării fenomenului.

¹⁸ <http://www.pfr.ro/ro/index.php>, accesat la data de 07.05.2008.

¹⁹ <http://www.pfr.ro/ro/activitati-inchisoare.php>, accesat la data de 07.05.2008.

²⁰ ibidem

Bibliografie

- Bălan, A., Moțățianu, M. și Onulescu, N. C. 2004, 'Tratamentul femeilor private de libertate', în Stănișor, E. (coord.) 2004, *Universul Carceral*, Editura Oscar Print, București.
- Cussano, G. M. 2007, *Carcere e paternita. Voci di padri dal Carcere Militare di S. Maria Capua Vetere* (teză de dizertație), Seconda Universita Degli Studi Di Napoli.
- Durnescu, I. 2007, *Asistență socială în penitenciar* (note de curs), Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea București, București.
- Facolta Di Psicologia, Master in Experto in Scienze Psicologiche Giuridiche e Forensi. Disponibil pe http://www.ristretti.it/commenti/2007/dicembre/tesi_cusano.pdf, accesat la data de 15.05.2008.
- Keva, M. 2006, 'The Impact of Parental Incarceration on Children: An Emerging Need for Effective Interventions', in *Child and Adolescent Social Work Journal*, Vol. 23, No. 4, pp. 472-476.
- Landreth, G. L. & Lobaugh, A. F. 1998, 'Filial therapy with incarcerated fathers: Effects on parental acceptance of child, parental stress, and child adjustment', in *Journal of Counseling and Development*, Vol. 76, Iss. 2, pp. 157-196.
- Murray, J. [2005] (2006), 'The effects of imprisonment on families and children of prisoners', in Liebling, A. și Maruna, S. [2005] (2006), *The effects of imprisonment* (second ed.), Culmcott House: Willan Publishing.
- Murray, J. 2007, 'The cycle of punishment: social exclusion of prisoners and their children', in *Criminology and Criminal Justice*, Sage Publications, Vol. 7 (1), pp. 55-81.
- Parke, R., Clarke, S. & Alison, K. 2002, 'Effects of Parental Incarceration on Young Children', *U.S. Department of Health and Human Services The Urban Institute*, 30-31, 1-23. Disponibil pe: <http://aspe.hhs.gov/hsp/prison2home02/parke-stewart.htm>, accesat la data de 15.05.2008.

Report to the Oregon Legislature on Senate Bill 133 (2002) Children of Incarcerated Parents Project. Disponibil pe <http://www.fcnetwork.org/reading/chips-report.pdf>, accesat la data de 02.01.2008.

Simmons, W. C. 2000, 'Children of Incarcerated Parents', in *California Research Bureau, California State Library*, Note Vol. 7, No. 2, pp. 1-11.

Stănciulescu, E. 1997, *Sociologia educației familiale*, Editura Polirom, Iași.

Șoitu, T. 2004, *Adolescenții instituționalizați. Implicații psiho-sociale ale mediului rezidențial*, Editura Fundatiei AXIS, Iași.

*** http://aspe.hhs.gov/_/index.cfm - U.S. Department of Health and Human Services, The Assistant Secretary for Planning and Evaluation, accesat la data de 15.05.2008.

*** <http://www.affect.org.uk/> - Action For Families Enduring Criminal Trauma, accesat la data de 18.05.2008.

*** <http://www.anp-just.ro> - Administrația Națională a Penitenciarelor, accesat la data de 16.03.2008.

*** <http://www.fcnetwork.org/> - Family & Corrections Network, accesat la data de 02.01.2008.

*** <http://www.getonthebus.us/> - Get on the bus, accesat la data de 06.06.2008.

*** <http://www.grandmothersofthelight.org/> - Grandmothers of the light, accesat la data de 15.05.2008.

*** <http://www.hazteoir.org/> - Hazteoir, accesat la data de 05.01.2008.

*** <http://www.norcalserviceleague.org> - Norcal Service League, accesat la data de 17.05.2008.

*** <http://www.pfr.ro/ro/> - Prison Fellowship Romania, accesat la data de 07.05.2008

*** <http://www.prisonersfamilies.org.uk/> - Action for prisoners families, accesat la data de 01.05.2008.

<http://www.prisonersfamilieshelpline.org.uk/php/bin/readarticle.php?articlecode=924> - Helpline pentru familiile prizonierilor în Anglia, accesat la data de 02.05.2008.

*** www.friendsoutside.org - Friends Outside, accesat la data de 17.05.2008.

6th Transilvaniei street,
underground floor, Bucharest,
1st District, 010796 PC, Romania

Vol. II, No. 1, 2010
ISSN 2067 - 0524

PROBATION junior
www.junior.yfj.ro
contactjr@yfj.ro

*** www.prisonerswithchildren.org/advocacy.htm - Family Advocate Network,
accesat la data de 06.05.2008.

The poor implication of families, a minus of the penitentiary system for juveniles

Implicarea familiei, un neajuns al sistemului penitenciar pentru minori

Adriana Daniela CASANGIU

Instructor

“Nicolae Romanescu” Kindergarten, Craiova

Abstract: A major component of one's personality comes from moral and civic education which should be a systematic, organized and conscious activity developed by both family and school. However, this form of education can also come from other members of society, such as the institutions from the penitentiary system. Basic activities like the continuation of teachers' work by parents, even through discussions with the juvenile under detention or the involvement of families in the activities that take place in the prison, transform the abilities of children into skills and at the same time it gives them a stronger motivation. If parents see their own children as equal partners in life, they will understand that both parents and children have rights and responsibilities.

Key words: prison, family, juvenile delinquency

Abstract: O parte majora a personalității este educația morală și sivică, care ar trebui să fie o activitate sistematică, organizată și conștientă, desfășurată atât de familie cât și de școală, dar și de alți membri ai societății, precum instituțiile din sistemul penitenciar, în cazul detenției minorilor. Activitățile comune, continuarea muncii educatorilor de către părinți, chiar și prin discuții cu delincvenții minori, implicarea familiilor în activitățile care au loc în penitenciar, transformă priceperile în deprinderi și le dau copiilor o motivație mai puternică. Dacă părinții își văd copiii ca parteneri egali în viața socială, ei vor înțelege că atât părinții cât și copiii, cu toții au drepturi dar și responsabilități în viața socială.

Cuvinte cheie: penitenciar, familie, delincvență juvenilă

„Părintele trebuie să redescopere lumea odată cu copilul său, prin ochii și sufletul copilului său. Și lumea cuprinde, printre altele, oameni cu drepturi și responsabilități.”²¹

Sistemul de învățământ, ca produs al dezvoltării sociale, a reflectat întotdeauna cerințele și posibilitățile oferite de societate, afirmându-se, la rândul său, ca factor al dezvoltării sociale. Sub impulsul cerințelor dezvoltării sociale, sistemele de învățământ se modifică, tinzând spre modernizarea metodelor de predare, a conținutului, a formelor de organizare, dar și a formelor de colaborare, de cooperare dintre diferitele instituții educative.

Dintre factorii educaționali, familia a fost și este considerată factor prioritar și primordial, deoarece, în ordinea firească a lucrurilor, educația începe din familie. Orice sistem de educație, oricât ar fi de elevat, rămâne neputincios, dacă se izbește de indiferență, opoziție, contraziceri, opinii divergente din partea părinților. Efortul educativ este frânat, iar eficiența scade dacă nu există o unitate de acțiune a tuturor factorilor educativi. Se poate spune, așadar, că educatorul luminează drumul formării tinerei generații prin consilierea permanentă a părinților.

Însă, atunci când minorul săvârșește o faptă penală și ajunge să fie privat de libertate, acest lanț este întrerupt, iar rolul educogen al familiei nu mai este privit ca un aspect important, făcându-se, în acest sens, eforturi foarte slabe.

Vom vorbi în cele ce urmează, despre modul în care se formează personalitatea minorului, un rol deosebit de important avându-l, pentru minorii aflați în detenție, școala (cum o vom numi generic), aceasta înglobând toate activitățile educative desfășurate cu minorii; nu trebuie neglijată însă, nici importanța colaborării familiei cu instituția penitenciară.

O coordonată importantă a formării personalității o constituie educația moral-civică, ce se manifestă printr-un anume fel de a acționa, de a gândi, de a se comporta. Educația morală este un proces complex care trebuie început de la cea mai fragedă

²¹ Pentru detalii a se vedea articolul “Consilierea părinților ai căror copii învață despre drepturile omului”, din categoria “Educație”, preluat de pe www.famouswhy.ro.

vârstă, când copilul, prin comportamentul de imitație, își formează deprinderi de comportare civilizată. Educația moral-civică ar trebui să constituie o activitate sistematică, organizată, conștientă, desfășurată de familie și grădiniță, precum și de alți membri ai societății, pentru a pune bazele conduitei morale a minorului, axate pe cunoașterea cotidiană a regulilor vieții sociale. Calitatea educației moral civice nu vine de la sine, ci este rezultatul unei munci stăruitoare, migăloase, desfășurate cu dragoste și responsabilitate de educatori și implicit, alături de ei, de părinții care să continue această muncă de educație. Copilul este beneficiar al colaborării școală – familie, acțiunile comune, continuarea muncii educatorului de către părinți, implicarea acestora în acțiunile organizate de grădiniță, transformarea unor deprinderi în obișnuințe, scoțând, trepat, în evidență rezultatele acestui parteneriat. Chiar dacă pe parcursul detenției legătura minorului cu familia este foarte redusă, nu ar trebui neglijat rolul educogen pe care familia trebuie să și-l păstreze.

Educația moral-civică se realizează atât prin intermediul procesului instructiv-educativ, cât și în cadrul activităților extrașcolare, un rol important fiind deținut de familie. Familia își aduce contribuția în toate sectoarele educației, copilul făcându-și aici "ucenicia" pentru viață, cea morală rămânând, însă, esențială, prin substanța pe care i-o imprimă familia. Familia este cea care vizionează programele artistice sau alte activități realizate de către minori în penitenciar, aprecierea familiei constituind un factor motivant și autoreglator pentru minor.

Cunoașterea normelor și regulilor moral-civice, definirea corectă a noțiunilor, nu sunt suficiente pentru o acțiune cu caracter moral. Educația moral-civică trebuie să se desfășoare și dincolo de zidurile școlii și în acest caz, vorbim de cele ale penitenciarului.

Educația civică urmărește formarea gândirii critice și dezvoltarea unei atitudini conștiente și responsabile față de sine și față de lumea din jur, prin folosirea unor strategii care să formeze deprinderi participative (dialogare, argumentare, luare de decizii). Procesul de devenire a personalității morale implică integrarea în plan intelectual, afectiv-motivațional și volitiv a valorilor, principiilor și normelor morale ale grupurilor mai mari sau mai mici în care individul trăiește. Acest proces se realizează atât în mod direct, prin participarea afectivă a individului la viața grupului, prin asumarea de roluri, cât și indirect prin intermediul modelelor oferite de școală,

de familie și de comunitate. Omul este o ființă socială, care înainte de a fi beneficiarul și creatorul culturii, relaționează cu ceilalți, creează și beneficiază de bunuri materiale realizate de el și ceilalți, desfășoară o activitate utilă lui și celorlalți, respectă valorile societății care devin propriile valori. O societate dinamică, cu transformări interne în domeniul științelor, al profesiunilor, al politicului are nevoie pentru continuarea evoluției, de oameni inteligenți, de oameni creatori și mai ales, de păstrători ai valorilor morale.

Minorul nu înțelege și nu poate explica ce înseamnă Adevărul, Binele, Cinstea, Altruismul, dar se comportă în raport cu percepția asupra a ceea ce crede că înseamnă Adevărul, Binele, Cinstea, Altruismul atunci când percepe conduitele celorlalți. Pentru a putea delimita notele inițiale ale acestor situații morale în care este antrenat, în vederea însușirii noțiunilor morale, copilul trebuie să-și formeze capacitatea de a aprecia moral. Pentru aceasta trebuie să-i dăm criterii obiective de apreciere a faptelor morale. Imaginile sunt intuitive cu privire la conduită și trebuie să conțină o notă apreciativă: "așa e bine", "așa e corect", "așa nu e corect"; și o notă imperativă: "așa trebuie să te porți", "așa nu trebuie să te porți". Regulele impuse verbal sau material de către adult constituie, înainte de a fi interiorizate, obligații categorice, care îndeplinesc valoarea unor necesități virtuale. Însă nu întotdeauna minorul găsește modele corecte în comunitate și chiar în familie.

Atmosfera afectivă din familie are o influență hotărâtoare asupra dezvoltării psihice în copilărie. În primii ani de viață copilul răspunde la tot ce se întâmplă în jur prin reacții emotive, care vor determina direcționarea activității și atitudinilor de mai târziu. Năzuințele copilului se formează în mica copilărie prin exemplul celor din jur. În familie, copilul învață limbajul și comportamentul social, își formează aspirații și idealuri, convingeri și aptitudini, sentimente, trăsături de voință și caracter. Întotdeauna ambianța, climatul din familie influențează, în raport cu natura sa, personalitatea copilului.

Zestrea de echilibru relațional și adaptativ pe care copilul o moștenește din tiparul reprezentat de familia sa este cea mai sigură investiție pe terenul viitoarei lui personalități, asigurându-i detenta realizării de sine și a succesului, în general. Din contră, dacă este crescut într-un climat tensionat, conflictual, instabil, copilul se poate inhiba, ba chiar se poate maturiza afectiv și conjunctiv. Urmarea este, fie o

puternică motivație prosocială, de evitare a tot ce se aseamănă cu cele trăite acasă, fie într-o motivație antisocială, ca expresie a nevoii de pedepsire a celor din jur, de răzbunare permanentă, de ură, rezultat al frustrărilor afective acumulate în primii ani de viață.

Încă de când copilul formulează primele propoziții, simte nevoia să transmită părinților "evenimentele" din viața sa. Dacă părintele va fi mereu ocupat, neatent, obosit, neavând dispoziția sufletească, nici timpul necesar să îl asculte pe copil, firul comunicării se rupe, iar copilul se va simți neglijat, respins în așteptările sale. Va căuta răspunsuri în altă parte sau nu va mai căuta deloc. Numai fiind aproape de sufletul copilului, pătrunzând în gând și luând parte la preocupările acestuia, părintele devine confidentul, sfătuitorul, punctul de rezistență și încredere al copilului, sporind șansele unei iubiri reciproce și ale unui respect necondiționat.

Iubirea unui părinte, adesea în exces și inexplicabilă, nu poate justifica erorile de comportament și de atitudine în raport cu copilul, mai ales că ele decurg din impasul relațiilor părinte-copil, părinte cu el însuși, părinte cu partenerul de viață. Dacă într-o familie se cultivă nesăbuit dorințele, pretențiile copilului, dar se neglijează dezvoltarea inițiativei, implicării personale în activitate, echilibrul, apar grave disfuncționalități în relațiile copilului cu cei din jurul său, instalându-se unele trăsături de caracter, precum: egoismul, lipsa de sensibilitate și atenție față de alții. Rolul părintelui în existența copilului este fundamental, dar numai în măsura în care el găsește forța și secretul de a lansa pe traiectoria vieții un individ rezistent, puternic, adaptabil, echilibrat, bun și prin aceasta, predispus la o anumită fericire. Părintele nu are dreptul și nu poate să se substituie copilului său, pe care trebuie să-l perceapă de la bun început, ca pe o ființă autonomă, rolul părintelui fiind acela de a-i facilita, stimula și consolida copilului manifestarea autonomiei și eficienței sale umane. Se spune că "profesia" de părinte este una dintre cele mai vechi profesii care se practică de către toți membrii comunității, însă puțini sunt cei care se străduiesc să o învețe sistematic, să-și pună probleme și să încerce să le rezolve la nivelul perioadei actuale.

Trebuie reținut că: faptele de astăzi ale copiilor reprezintă o prefigurare certă a celor de mâine; deprinderile și convingerile "creionate" acum constituie baza modului de acțiune în viitor; atitudinile și comportamentele adulților care îi

influențează (îndeosebi ale părinților) vor fi primele modele copiate cu fidelitate de către copii.

Consilierea părinților în acest context, reprezintă un proces complex, o activitate socio-pedagogică, constând în inițierea unui dialog între ”sfătuitor” (pedagogul) și elev sau părinte, după caz, în plan educațional. Rezultatul “simbiozei” reprezintă chintesența activității de educare și instruire pe care școala, educatorul, are datoria să o considere responsabilitate prioritară în drumul lung al actului educațional prin îmbinarea elementelor triadei pedagog-părinte-elev.

Insuccesul școlar, comportamentul moral-civic neadecvat al copilului nu trebuie căutat numai în activitatea elevului sau relația profesor-elev, ci și în educația părintelui. Este oportun să ne întrebăm adesea: “Oare sunt pregătiți părinții să răspundă actului educațional? Cât? Cum?”.

Profesia de părinte presupune roluri și competențe aparte, speciale pentru care, mai ales tinerii, nu sunt întotdeauna pregătiți. Dar, mai ales, este pregătit părintele al cărui minor se află în detenție pentru această situație, întrebarea fiind: știe el să îl sprijine și să participe la continuare educației acestuia, în vederea reinserției sale sociale?

Una dintre trăsăturile specifice educației în familie este afectivitatea sporită. Fără îndoială, orice educator trebuie să imprime activității sale educaționale și o tentă afectivă, dar când e vorba de părinți, aceasta se cere a fi mult mai pronunțată, chiar și atunci când, din prudență, aceștia nu o afișează; copilul o simte, iar aceasta îi conferă un sentiment de securitate.

Empatia este un cod de comunicare nescris, uitat, însă, de multe ori, de părinții acestui început de secol al XXI-lea. Limbajul nonverbal și deschiderea afectivă a părinților poate conduce la trăirea unui sentiment de siguranță și liniște, în evitarea unui conflict, mai mult decât țipetele, strigătele, cearta, loviturile “oferite” unui copil pentru a-l face pe acesta să asculte. Comunicarea între membrii familiei lipsește astăzi mai mult ca oricând. De asemenea, “hiperprotecția” copilului conduce la incapacitarea acestuia de a lupta cu problemele ulterioare.

Apoi, se pune problema obiectivității părinților și a felului în care își percep copiii. Relevantă în acest sens este următoarea poveste indiană²²:

Șase oameni lipsiți de vedere au auzit că regele va vizita satul vecin și va veni călare pe un elefant. Niciunul dintre ei nu mai văzuse un elefant și fiecare dintre ei a încercat să afle cum poate să fie. Primul a atins trompa; al doilea – un colț; al treilea – o ureche; al patrulea – un picior; al cincilea – abdomenul; al șaselea – coada. Au plecat apoi la casele lor și erau foarte siguri că fiecare știe cum arată un elefant. De aceea, au început să descrie elefantul:

Primul: - O, este așa de flexibil, lung și puternic!

Al doilea: - Nu, este chiar scurt și foarte tare!

Al treilea: - Amândoi vă înșelați! Elefantul este plat, subțire și ca o frunză de mare!

Al patrulea: - Este ca un copac!

Al cincilea: - E ca un zid!

Al șaselea: - Ba este ca o frânghie!

Cearta lor nu a încetat decât atunci când cineva a venit și le-a spus:

- Toți aveți dreptate, dar numai din cele șase părți poți să faci un elefant.

Precum în povestea redată mai sus, mulți părinți sunt adesea orbiți de subiectivism și nu pot să vadă decât o parte a copilului lor. De asemenea, tot atât de adevărat este că, în alte situații, părinții se alarmează atunci când copiii învață noțiuni care ar putea amenința natura relației părinte-copil. Astfel, părintele pretinde respect din partea copilului, pentru că îi asigură adăpost și hrană, iar copilul învață la școală că părintele este responsabil pentru hrana și adăpostul propriului copil, prin lege. În acest moment, părintele poate trage concluzii eronate: “Educația despre Drepturile Omului nu este bună pentru copilul meu!”.

Se observă o transformare a atitudinii părinților față de copiii lor, față de cerințele școlii. Copiii nu mai sunt considerați singurul eveniment, cel mai important lucru din viața lor. Probabil, în cele mai multe cazuri, societatea i-a bulversat pe părinți cu toate transformările economice, cei mai mulți dintre părinți fiind obosiți, apatici. Calitatea de părinte începe, propriu-zis, la data când copilul începe școala.

²² Redare din articolul “Consilierea părinților ai căror copii învață despre drepturile omului”, din categoria “Educație”, preluat de pe www.famouswhy.ro.

Atunci descoperă că nu este ușor să fii părinte, că nu-și cunoaște suficient copilul. La școală, copilul învață că are drepturi, în timp ce părintele consideră că autoritatea de părinte îi este amenințată. Tot la școală, copilul învață că legea îl protejează împotriva violenței familiale, a tratamentelor inumane, iar acasă copilul aude prea des formule transmise din tată-n fiu, de genul: “Bătaia e ruptă din rai!”.

Părinții zilelor noastre sunt din ce în ce mai oboșiți, blazați, speriați, superficiali, limitați. Mult mai important este, însă, că părintele să găsească resurse să comunice cu proprii copii. Comunicarea între părinte și copil se stabilește mai greu, poate niciodată. Este nevoie de tact, iubire, înțelegere, dorință de comunicare. Relația copil-părinte trebuie să se transforme, să evolueze în ambele sensuri. Este bine ca părintele să se angajeze activ-participativ în cunoașterea drepturilor omului. Dacă părinții îi vor considera pe copiii lor parteneri egali în viața socială, atunci vor înțelege, părinți și copii, că toți au drepturi și responsabilități.

Pentru o bună educație a copilului este necesară conlucrarea familiei cu școala și bineînțeles, cu instituția de detenție. Unitatea de acțiune a celor doi factori (grădiniță-familie), în opera de formare pentru viață a copilului este condiționată de unitatea de vederi, de un mod comun de lucru și de o bună cunoaștere reciprocă. Premisa de la care trebuie să pornească această colaborare este unitatea, comunicarea, continuitatea și competența în munca educativă. O cunoaștere suficientă a ambelor părți este dată de o apropiere cu dublu sens familie-grădiniță, grădiniță-familie, apropiere care să corespundă interesului celor două instituții: educația timpurie pentru viață a copiilor.

Stabilirea unui program comun de educație în grădiniță și în familie, fixarea unor sarcini ale educației în familie, care să susțină, să întărească și să întrească munca educativă din grădiniță sunt condiții de asigurare a unei unități de vederi a grădiniței și familiei. Părinții sunt principalii colaboratori și parteneri ai grădiniței, în ceea ce privește educația moral-civică a copiilor preșcolari. De aceea, este foarte importantă implicarea părinților în activitatea grădiniței. Relația educatoare-părinți are rol important în creșterea calității moral civice a copiilor preșcolari.

Experiența pedagogică demonstrează că, reușita integrării sociale depinde în mare măsură de calitatea formării grupului de copii, a relațiilor dintre ei și a modului în care copilul se supune regulilor grupului (să respecte munca colegilor de grup care

asigură serviciul zilnic la grupă, să nu strice jucăriile, lucrările colective ale membrilor grupului din care face parte, să solicite jucăriile cu care ar dori să se joace utilizând formulele de politețe). Este foarte important ca deprinderile care se formează în grădiniță să fie continuate și acasă, pentru a deveni, treptat, obișnuințe.

Un parteneriat instituție-familie este eficient, atunci când există o implicare activă a părinților în activitatea instituției. Organizarea unor acțiuni în care să fie implicați părinții, de exemplu amenajarea spațiului educațional prin care părinții să-și aducă contribuția, copiii învață să respecte munca adulților. Ședințele sau discuțiile cu părinții sunt prilejuri pentru a-i informa pe aceștia referitor la modul cum se comportă copilul lor cu ceilalți copii în grupul de joacă, la activități. Dialogul cu familia, susținut în cadrul ședințelor cu părinții, este un prilej deosebit pentru educatoarea grupei de a se sfătui cu părinții, de a discuta probleme educative, modalități de abordare a copilului. Pentru a-și dezvolta sentimente patriotice, copiii trebuie familiarizați și cu evenimentele culturale, cu tradițiile, cu obiceiurile specifice poporului român, care-i sensibilizează și în acest fel, ei învață să manifeste interes pentru valorile culturale.

Structurile valorice sunt în strânsă legătură cu cele afectiv motivaționale (convingeri, sentimente). O normă sau un principiu moral trebuie să aibă la bază o trăire afectivă, astfel nu se va putea realiza concordanța între ceea ce știm și ceea ce trebuie să facem. Astfel, participarea copiilor la sărbătorirea unor evenimente istorice (Ziua Națională a României, Ziua de 24 Ianuarie) constituie prilej de emoții și trăiri afective ce vor dăinui peste ani. Acestea contribuie la formarea unor trăsături ce exprimă atitudinea omului față de societate și față de alți oameni (patriotismul, cinstea, socialitatea), spiritul de inițiativă, de întrajutorare, modestia, spiritul critic și autocritic.

Organizând vizite, plimbări, excursii împreună cu părinții, cu sarcini și obiective stabilite, îi încurajăm pe copii să comunice, să se întrebe, să cerceteze, îi ajutăm să cunoască lumea înconjurătoare cu frumusețile și modificările aduse de mâna și mintea omului. În mediul înconjurător copiii au posibilitatea să descopere că ei au drepturi, libertăți dar și îndatoriri și responsabilități față de familie, școală, mediul înconjurător.

În concluzie, se poate afirma că, prin toate activitățile pe care le realizăm, urmărim să-i facem pe copii să deosebească binele de rău, să știe ce se cuvine și ce nu se cuvine să facă, să fie toleranți, atât cu ei cât și cu cei din jur. De la simple cunoștințe la fapte de viață, să-i determinăm pe copii să aibă atitudini personale participative, să-i învățăm că nu pot să trăiască singuri, ci numai împreună cu ceilalți. Însă, primii pe care trebuie să-i învățăm toate acestea sunt părinții.

Bibliografie

Alexandru, J. 1992, *Cunoașterea copilului preșcolar*, R. A. a Imprimeriilor Coresi, București.

Chircev, A. 1983, „Condițiile formării noțiunilor, convingerilor și atitudinilor morale în raport cu comportamentul”, în *Psihologia educației și dezvoltării*, Editura Academiei, București.

Dima, S. (coord.) 1998, *Copilăria-fundament al personalității*, Editura Coresi, București.

Dumitrana, M. 2000, *Copilul, familia și grădinița*, Editura Compania, București.

*** <http://articole.famouswhy.ro>, categoria “Educație”, articolele: “Rolul familiei în educația civică a copilului” și „Consilierea părinților ai căror copii învață despre drepturile omului”, accesat la data de 18.08.2010.

*** *Revista învățământului preșcolar*, Nr. 3-4/1994.

6th Transilvaniei street,
underground floor, Bucharest,
1st District, 010796 PC, Romania

Vol. II, No. 1, 2010
ISSN 2067 - 0524

PROBATION junior
www.junior.yfj.ro
contactjr@yfj.ro

PROBATION junior
www.junior.yfj.ro
contactjr@yfj.ro